

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 2. Duplex alia sententia reiicitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

obiecti procedit à Deo, & Deus non intelligit per illam actionem: ergo intelligere plus est, quam agere. Respondet: intelligere esse agere per actionem immanentem, & cum eadem actio sit immanens respectu viventis, & non respectu Dei, fit eadem actionem esse intellectiorem respectu viventis creati potestis intelligere, & non respectu Dei.

7 Arguit tertio §. 63. Intellectio est potissima perfectio intellectus potentiae, quia nullum accidens est in homine perfectius: sed actio non est tam perfecta, quam eius terminus: ergo intellectio non tantum in actione, sed in termino consistit, aliàs non diceret perfectissimum accidens potentiae intellectus: terminum esse perfectiorem actionem probat, quia terminus est res, & actio est modus, modus autem imperfectior est re, cuius est modus. Multa hic inuoluuntur, quae si in re maioris momenti occurrerent, sine longo examine non admitterem, si enim verum esset dari verbum creatum distinctum ab intellectu, unde probandum esset, verbum esse imperfectius intellectu: secundò cur dici non posset actionem hanc etsi ex formalitate modi non fit aequè perfecta cum re cuius est modus, ex vitalitate intrinseca actionis, cuius ratio conuenit extrinsecè termino, excedere perfectionem rei, cuius est modus. In his non inmoror: de terminum perfectiorem esse intellectu, & assero intellectum potissimè perfici per intellectu, etsi minus perfectam verbo per specialem modum respiciendi intellectum quem habet intellectio immediate per suam entitatem, quo caret terminus intellectus, & ita etsi in se perfectior, minus subiectum perficit, quia subiectum perficitur non praevis per perfectionem, sed per perfectionem, ut efficiens subiectum, & ita ratione strictiori, seu perfectioris modi respiciendi subiectum potest entitas in se minus perfecta magis subiectum perficere, quam alia in se perfectior.

8 Arguit quartò §. 64. Intellectio necessariò denominat obiectum cognitum: sed actio non tribuit talem denominationem obiecto: ergo non est intellectio. Minorem probat quia actio immediate versatur circa suum terminum intrinsecum, & circa obiectum quatenus est expressio obiecti, & ita non vt actio, sed formaliter vt qualitas terminum respicit. Respondet facile potest, actionem intellectum formaliter vt actionem, respicere terminum, & obiectum, hoc vt cognitum, illum vt productum per ipsam formaliter, quia cognoscere obiectum nihil aliud est, quam producere talem terminum, & ita quod formaliter denominat terminum productum denominat obiectum cognitum.

9 Aliè ergo sententiam hanc impugno. Si tota ratio cognitionis in actione consistit, terminus tantum est necessarius vt subsistat actio: ergo terminus est propter actionem, & non actio propter terminum, quod absurdum est, quia vt bene expendit P. Zuniga tract. de Trinit. disp. 1. dub. 7. nulla actio distincta à termino est propter se intentata, sed propter terminum, quod adeò certum esse affirmat, vt qui oppositum asserant videantur conceptum actionis non intellexisse. Primum antecedens sic probò: Si tota ratio intellectus in actione consistit & intellectus per actionem fit adequatè formaliter intelligens: ergo terminus talis actionis non constituit intellectum formaliter intelligentem: ergo tantum requiritur vt sit actio. Rem confirmo, & explico: suppone per impossibile dari hanc actionem sine termino, vel illam mente à termino praescinde, & intellectum considera actione tantum affectum, tunc praecise per actionem erit intelligens: ergo terminus tantum requiritur vt sit actio, ex vi cuius intellectus constituitur intelligens.

10 Dices, terminum requiri vt sit idolum, & verbum obiecti. Contra: hoc idolum, seu verbum non requiritur, vt intellectus in illo tanquam in obiecto prius cognito cognoscat obiectum. Ostendam enim num. 41. tale verbum non requiri respectu intellectus creati, neque vt per illud constituitur intelligens, iam enim supponimus per actionem ab illo distinctam constitui formaliter intelligentem: ergo nullo modo requiritur. Dices requiri, vt intellectus loquatur, loqui enim dicit productionem verbi; quod si non producatur, intellectus non loquetur; implicat enim loqui sine verbo. Intellectu omnino muto contentus esse, dum apprimè intelligere, ad quid enim intellectus loquax desiderandus est; vel quæ necessitas est constituendi intellectum creatum ita loquentem per verbum distinctum à cognitione: cum intellectus creatus tantum ad sui

Franc. de Oniedo, Philosoph. Tom. I. I.

perfectionem indigeat obiecti cognitione, quæ posita, quodcumque verbum aliud distinctum superfluum est in creaturis. Quod si in diuinis per cognitionem notionalè Patris producatur Verbum distinctum à principio producente vt quod, videlicet à Patre, ideo est quia Pater non tantum est potens intelligere, quatenus potest percipere obiecta, quod est commune omnibus tribus personis, sed est potens intelligere notionaliter, producendo Verbum consubstantialitè ipsi Patri producenti eiusdem essentiae cum illo, habens tamen diuersam personalitatem. Cognitionem enim notionalis Patris est communicatio essentiae, quæ est in Patre, & productio personalitatis constituentis secundam personam Trinitatis distincta à paternitate. Quod altum, & inscrutabile mysterium subsistere nequit sine Verbo distincto à Patre producente, quod sit terminus cognitionis notionalis Patris: in creatis verò nulla est ratio, quæ cogat, imò neque permittat verbum aliquod assignari productum per cognitionem formalem, quod ad rationem formalem cognitionis non pertineat.

§. II.

Duplex alia sententia rejicitur.

Docent alii rationem formalem intellectus totam sitam esse in qualitate per actionem productam. Ita P. Vasq. 1. p. disp. 112. cap. 4. num. 13. & 1. 2. disp. 9. num. 16. P. Suarez 1. p. tract. 3. lib. 16. cap. 6. num. 7. P. Zuniga tract. de Trinit. disp. 1. dub. 4. P. Val. tract. 1. disp. 6. q. 5. punct. 1. P. Arriaga disp. 6. sect. 2. subsect. 4. & alii quam plurimi ex antiquis apud Conimbr. quos etiam nonnulli pro hac sententia interpretantur. Totum fundamentum huius sententiae desumitur à paritate aliarum qualitarum, quia sicut esse album, vel esse sanctum non dicit formaliter actionem, sed ipsam qualitatem, ita esse intelligens qualitatem & non actionem debet dicere. Debile argumentum, facile enim quisque respondebit esse album, & esse sanctum consistere in qualitate, quia subiectum esse album, aut esse sanctum non dicit subiectum viuere, quod dicit esse intelligens, & ita concretum hoc intelligens importare actionem, quam non important alia concreta veluti album, & sanctum.

Hæc argumenti solutio prima fit huius sententiae impugnatio. Intelligere est viuere: viuere dicit actionem: ergo intelligere dicit actionem. Respondet Zuniga & Arriaga: intellectum esse vitam intentionalem, & hanc non importare actionem, sed representationem obiecti. Ex quo inferit Arriaga per qualitatem hanc insulam à Deo casu quo infunderetur, intellectum esse constituendum in actu secundo viuentem, & illam vitam in actu secundo esse dicendam. Solutio hæc impugnanda est ex his, quæ dixi Controuerf. 2. Punct. 1. ubi probavi viuens in actu primo esse principium operationis, & vitam in actu secundo operationem includere. Neque leuis impugnatio sumitur contra hunc modum constituendi vitam sine operatione ex Trident. sess. 6. can. 4. ubi damnatur qui dixerit in iustificazione nostra liberum nostrum arbitrium nihil operari, sed veluti quoddam inanimatum instrumentum moueri. Quibus verbis Concilij Patres censere videtur, idè esse non operari, ac se habere veluti inanimatum instrumentum nullà prorsus vitam fungens, & consequenter vitam in actu secundo formaliter includere operationem. Latius eandem sententiam impugno à n. 18. ubi probabo intellectum formaliter actionem includere. Placet notare contra nonnullos huius sententiae sectatores intellectum constituisse adequatè in qualitate, & postea definisse intellectum non esse constituendum intelligentem, si Deus illi absque vlla propria actione hanc qualitatem infunderet; quod sic impugno. Intellectus formaliter vt intelligens tantum dicit formaliter qualitatem illi unitam: ergo implicat qualitatem illi esse unitam à quocumque principio procedant vnio, & qualitas; & intellectum non esse formaliter intelligentem, sicut implicat albedinem esse unitam ligno, & lignum non esse album. Si neges primum antecedens, discedis à tua sententia, & illo negato te fortiter impero. Intellectus formaliter vt intelligens includit aliquid præter qualitatem illi unitam: ergo tota ratio formalis intellectus non consistit in qualitate, quia intellectus formaliter vt intelligens tantum includit id, in quo formaliter intellectio consistit.

13 Recens quidam ingenio nobilis, qui totam rationem intellectionis in qualitate constituebat, ut defenderet hanc à Deo infusam absque ulla intellectus actione, non constituere formaliter potentiam intelligentem, dixit actionem esse causalitatem, mediâ qua qualitas illa constituit formaliter intellectum intelligentem, quâ ablata, non præstat suum effectum, sicuti albedo, quæ est ratio formalis constituens album, non tale subiectum constituit, quovisque sit unita, etiam si subiecto sit inherens. Huic menti patrocinari vult Patrem Molina 1. p. q. 12. a. 2. disp. 1. concl. 3. & a. 5. disp. 1. quibus in locis expressè docet quod etiam si Deus produceret visionem, & intellectionem in mente mea intellectu efficiente non operante, non intelligerem per illam: atque eodem art. 5. referri à Patre Molina, Caietan. Capr. Ferrar. & Sor. asserentes, quod licet Deus sine lumine gloriæ posset facere rem illam, quæ dicitur visio, non tamen posset efficere, quod intellectus videat per illam, intellectu non concurrente cum homine, quia sine hoc intellectus non habet vim operandi. Ex quibus inferat aptè hos Doctores dixisse intellectionem non præstare suum effectum formalem sine actione, quia sentiebant hanc requiri tanquam causalitatem, mediâ qua illum communicet.

14 Propter testimonia Patris Molina locis supra citatis, illum retuli a. 2. pro sententia asserente intellectum in actione consistere, licet aliter alij eundem interpretentur, reliquos Doctores ex P. Molina relatos omnes auctores adducunt pro sententia constituente intellectionem in actione, ideo existimo nullum huic dicendi modo favere, neque in aliquis mentem venisse: illum sic propugnat illius auctor. Si homo liberè eliceret actum contritionis seu qualitatem illam, in qua talis actus constituitur, & Deus impediret unionem qualitatis cum anima, præcisè ex eo quod illa eliciisset, mereretur ergo præcisè per actionem qualitatis, & non per unionem homo constitueretur formaliter deestans peccatū, ex cōplacentia Dei: ergo per actionem, & non per unionem qualitas illa præstat suum effectum formalem. Facilius hac ratione probari potest actionem esse rationem formalem amandi, & per illam constitui voluntatē formaliter amantē, quā id, quod intendit arguens: admissio enim antecedenti, facile negari poterit consequentia, & dici in illo casu hominem constitui amantē per actionem tanquā per formā, & ita seclusā unionem qualitatis formaliter Deum amare, & deestari peccatū ex cōplacentia Dei. Dedi solutionem hanc, ut ostendā rationē adductā inefficacē esse, quid verò in illo casu cōtingeret, præcisè accipe. Casu quo actus contritionis adquatē cōsisteret in qualitate, & hæc produceretur à voluntate, & illius unio impediretur, homo mereretur per exercitiū suæ libertatis, non tamē consequeretur id, quod præstat contritio per modū formæ, ac proinde ex vi contritionis non unita non euaderet formaliter iustus.

15 Censeo ad defendendum totam rationem intellectionis consistere in qualitate, & hanc sine actione viventis à Deo infusam, suum effectum formalem non præstare, non posse alium aptiorem inveniri dicendi modum, præter hunc, quem acutè prædictus Neotericus excogitavit. Verumtamen ad rem veritatem destitutam defendendam mirum non est aptum modum non inveniri, ideo neque hunc probo, sed iam impugno. Effectus formalis alicuius formæ, ut sæpè dixi, præcipuè in Physic. Controv. 8. Punct. 3. S. 1. nihil aliud est, quā totum resultans ex forma, & ex subiecto, sed hoc totum necessariò resultat ex unione inter subiectum, & formam, & non ex actione: ergo id, medio quo qualibet forma suum effectum formalem fortitur, est unio, & non actio, & sicuti implicat dari formam unitam subiecto quin resultet totum: ita implicat formā esse unitam subiecto quin resultet effectus formalis. Respondent prædicti recentiores, diversam esse rationem de his formis, ac de aliis, quia cum istæ vitales sint, mirum nō est suum effectum formalem non præstare sine actione, in qua consistit vitalitas. Hoc est totum fundamentum quo prædictus dicendi modus adstruitur, quod sic evertat, & rationem disparitatis impugno. Intellectio formaliter ut intellectio, vel includit intrinsecè tanquam quid pertinet ad illius constitutum vitalitatem: vel non includit illam intrinsecè, sed tantum illam extrinsecè supponit, vel ab illa dependet. Si illam extrinsecè tanquam quid præsuppositum, vel aliquid, à quo depēdet, includit, extrinsecum illud neque tanquam ratio formalis, neque tanquam causalitas requireretur ut intellectio der suum effectum formalem, sed ut existat intellectio eo modo, quo requiritur ad suum

effectum formalem præstandum distinctum à vitalitate, quia vel esse non poterit sine illo præsupposito extrinsecò, ut defendit P. Valsq. qui asserit, qualitatem distinctam ab actione adhuc de potentia dei absoluta non posse produci à Deo sine actione propria intellectus: vel si semel existeret, suum effectum formalem præstaret, sicuti si per impossibile albedo existeret unita subiecto sine dependentia à Deo, illud subiectum constitueret album, quia etiam dependet essentialiter à Deo ad suum effectum formalem præstandum, eatenus dependet ad hunc effectum, quatenus dependet ad existendum cum unione, et si semel daretur existens cum unione sine dependentia. Si dicatur intellectionem formaliter, & intrinsecè includere vitalitatem tanquam quid pertinet ad sui constitutum, ratio vitalitatis pertinebit ad hoc concretum intelligentium tanquam forma, & tanquam formalis ratio non tanquam causalitas: ergo si vitalitas in actione consistit, hæc tanquam forma, & tanquam informatio ad hoc concretum intelligentium pertinebit.

P. Hurt. disp. 6. sect. 1. subf. 1. docet intellectionem includere actionem, passionem, & qualitatem productam per actionem. Huius sententiæ præcipuum fundamentum est, intellectionem esse exercitium vitæ, & hoc dicere essentialiter actionem, & passionem, deinde esse representationem obiecti, ac proinde includere qualitatem per actionem productam, quæ est imago obiecti. Impugnari à n. 5. vsque ad 8. rationes, quibus contendebar probare fuisse, intellectionem præter actionem, includere passionem & qualitatem, & statui ex locis ibi citatis, passionem non requiri ad immanentiam; modò iterum arguo ad hanc excludendam à ratione intellectionis. Passio tantum potest requiri, ut terminus per illam productus communicet suum effectum formalem subiecto, & ut constituat intelligentis principium, à quo fluit, sed totum hoc potest fieri sine passione: ergo passio non requiritur ad intellectionem. Probo minorem: forma non communicat suum effectum formalem mediâ passione, sed mediâ unione: ergo ut intellectus constituitur intelligens, non requiritur passio, sed tantum unio rationis formalis imaginis, seu representationis vitalis imbibitæ in natura intellectionis.

Deinde non placet, intellectionem constitui in duabus entitatibus distinctis: quod sic impugno. Qualitas secundum hanc sententiam est representatio obiecti: ergo per qualitatem obiectum est representatum formaliter, & expressè intellectu: ergo per qualitatem intellectus est formaliter intelligens. Negabis posteriorem consequentiam, quia intellectum esse intelligentem non solum dicit habere expressam representationem obiecti, sed actionem ex vi cuius representatio ab illo procedat. Contrā: si ratio procedens ab intellectu in ipsa intellectione distinguitur à ratione imaginis, & representationis, frustra productio imaginis requiritur ad rationem intellectionis, quia intellectio nihil aliud est, quā intellectus realis representatio obiecti, & qualitas illa distincta ab actione constituit obiectum representatum & intellectum informatum tali representatione, quod est formaliter intelligentem constitui: ergo tota ratio imaginis & representationis in qualitate distincta ab actione consistit. Ergo in eadem sita erit tota intellectionis ratio. Dices, præter representationem requiri actionem ad rationem formalem intellectionis, quia hæc includit vitam in actu secundo, quæ in actione consistit. Contrā sic infurgo: nullum est fundamentum ad tribuendam strictiorem, & magis intrinsecam vitalitatem actioni, quā imaginis, seu speciei expressæ: sed secundum hunc dicendi modum constituitur imago, & species expressa distincta ab actione, in qua constituitur vitalitas & tantum dicitur imago, & species expressa vitalis, quia est terminus vitalis actionis: ergo eadem ratione poterit dici intellectionem omnino indistinctam esse ab specie expressa, & dici vitalem ex eo quod sic terminus actionis vitalis: nullum enim caput invenitur, cur eadem vitalitas eodem modo sumpta, quæ speciei expressæ tribuitur, intellectioni sufficiens non sit.

Alij dicunt intellectionem consistere formaliter in qualitate, connotare tamen actionem ab intellectu procedentem. Contra hos connotatores fusè disputo in metaph. controu. 9. punct. 4. & passim multis in locis, modò rationē quamdam, quæ impugnandi sunt breviter attingo. Actio quæ pertinet ad intellectionem tanquam quid connotatum, vel est pars essentiae intellectionis, vel non: Si est pars essentiae, apertè defendis intellectionem dicere actionem, &

& terminum: si non est pars essentiae, totam rationem intellectus in actionis termino constituit: ergo posito termino intellectus constituitur formaliter: intelligens. Iterum repetis esse quid essentiale tanquam connotatum. Iterum incho: Actio ita in connotato sumpta, vel est constitutiva intellectus, vel non alio modo, illud, in connotato est additum diminuens seu destruens rationem essentiae; vel contrahens? si contrahens, ratio intellectus constituitur in actione & termino, si diminuens, intellectus essentia adaequata in termino constituta est: ergo hic dicendi modus coincidit in aliquem ex iam impugnatis.

§. III.

Propria sententia.

19 **P**lacet prae omnibus sententia, quae asserit intellectum consistere in qualitate seipsa immediate pendente ab agente per actionem secum identificatam nulla alia superaddita interiacciente. Pro hac sententia refero Scotum, Durandum & Gabrielem, asserentes apud P. Suarez, de anima, c. 5. n. 30. nulla actione cognoscitiva produci terminum ab illa distinctum, pro eadem adduco Thomam, asserentem intellectum esse actionem sine termino, quorum sententiam ab hac non discrepare testatur Arriaga d. ip. 6. sect. 2. subsect. 3. n. 28. eandem ut probabilem libris de anima docuisse testatur P. Ripalda disp. 23. sect. 8. n. 43. eandem plures recentiores ingenio acres amplectuntur. Traditur haec sententia expressè à Philosopho 9. Met. c. 2. text. 31. & clariùs cap. 4. text. 16. ubi similes operationes vitales vocat usum, asseritque omni termino carere, & differentiam adducit inter adificationem & visionem, quod in adificatione praeter ipsam actionem adificandi datur adificium; seu domus adificata. tanquam actionis terminus; in visione autem praeter ipsam actionem nullus alius terminus reperitur ex vi actionis productus, quod rursus explicat dicens, actiones, quarum terminus est distinctus, transeuntes esse, illas verò quae terminum distinctum non habent, esse immanentes, & has esse visionem, speculationem, & vitam, hoc est, vitam in actu secundo, seu actionem vitalem, quae proprie est vita; vita enim in actu primo principium vitae, potius quam vita dici debet. Philosophum auscultate: Cum autem quorundam quidem ultimum sit usus, ut usus visio, & nihil praeter hanc aliud à vita fiat opus, à quibusdam verò fiat aliud, ut adificationis domus praeter adificationem: nihilominus tamen illis quidem finis, hic verò magis finis potentiae est, adificatio namque in adificatione finit & est cum domo. Quorumcumque itaque aliud quiddam praeter usum est id, quod sit, hominis actus in eo quod sit est: ut adificatio in eo quod adificatur, & contextio in eo quod contextitur. Similiter, & de aliis omnino motus in motu. Quorum verò non est aliud quiddam opus praeter actionem in ipsismet actio est, ut visio in vidente, & speculatio in speculante, & vita in anima. Nullis verbis clariùs praedictam sententiam poterat tradidisse Philosophus.

20 Eandem sententiam doceri à Doctore Angelico suadet testimonium descriptum ex opusculo quarto, tractatu de praedicationis, capite de actione: Similiter intelligere (verba sunt Angelici Doctoris) & sentire, sunt actiones immanentes, quia dicunt actum intelligendi, & sentiendi, esse actum in intelligente vel sentiente: haec autem actio immanens non est de praedicatione Actionis. In Angelicus Doctor constituit intellectum in actione, quam relegat à praedicatione Actionis, non alia de causa, nisi quia est identificata cum termino, ac proinde non est via inter terminum productum, & principium producendi. Sic interpretor testimonium Angelici Doctoris 1. part. quaestione 34. artic. 1. ad 3. Intelligere importat solam habitudinem intelligentis ad rem intellectam: in qua nulla ratio originis importatur, sed solum informatio quaedam in intellectu nostro: propterea intellectus noster sit in actu per formam rei intellectam. Excludit Divus Thomas ab intellectione rationem originis; nomine autem originis intelligit actionem à termino distinctam, non verò cum illo identificatam; constat enim ex praecedenti testimonio sanctum Doctorem constituere intellectionem in actione, quod etiam in eodem articulo testatur immediate ad secundum: non enim intelligere significat actionem ab intelligente excurrentem, sed in intelligente manentem. Hac ratione rectè consonant omnia testimonia

Francisc. de Quiedo Philosoph. Tom. I. I.

Angelici Doctoris, quia in hoc articulo ad tertium dicit intellectionem non importare originem, hoc est, actionem superadditam, cuius fundamentum dederat ad secundum, ubi dixerat intellectionem importare actionem immanentem, quam putat non distingui à termino; ideo illam reiecit à praedicatione Actionis opus. 4. citato.

21 Hanc conclusionem probant rationes omnes adductae pro aliis sententiis, quae enim petitur ex vitalitate actionis, quae est exercitium vitae, ac proinde actio probat intellectionem debere includere actionem, quod affirmo; non potest autem ex hac ratione inferri actionem hanc à termino distinguendam esse, quod inficior. Deinde ratio desumpta à representatione, & imagine, quae qualitati convenit, non probat, qualitatem hanc fore ab actione distinguendam, ac proinde nihil contra meam sententiam probat, imò eam stabilit, quia cum hac ratione probetur intellectione qualitatem importari, & ex alio capite confleret simul importari actionem, & iam impugnauerim sententiam constituentem intellectionem in qualitate & actione distincta, necessario concludendum est consistere in actione identificata cum termino, seu cum qualitate producta. Confirmatur eadem conclusio: intellectio est quaedam representatio, & imago obiecti, & non quaecumque representatio emortua, sicuti imago Caesaris in tabula, sed vivo modo tanquam perceptio, & caprio, seu apprehensio obiecti: ergo est representatio quaedam, quae intellectus apprehendit obiectum & illud quasi manu capit, per exercitium quoddam vitale: ergo est imago importans actionem quae apprehensio, & caprio est propriissimum vitae exercitium. Item intellectio dicit imaginem, quae imbibit animae attentionem, imaginatio enim formaliter dicit animi attentionem, sed attentio formaliter dicit conatum, & actionem: ergo intellectio dicit imaginem quandam intrinsecè inuolutam actionem, ergo dicit quandam actionem earentem termino distincto; actio enim intellectiva, quae inuoluit secum identificatam rationem imaginis, nullum potest habere terminum, quem ipsa respiciat.

22 In amore, de quo eadem est ratio ac de intellectione, speciale instituitur argumentum ad probandum in actione consistere, ex quo inferemus talem actionem carere termino, quia in illa tota ratio amoris sita est. Argumentum ita procedit. Cognitio in omnibus sententia praerequitur ad amorem, sed cognitio tantum requiritur ad actionem voluntatis: ergo in hac actione consistit ratio amoris. Probo minorem: cognitio ex parte intellectus requiritur, ut voluntas valeat se determinare ad obiectum amplectendum: ergo requiritur ad determinationem voluntatis: sed determinatio voluntatis consistit in actione, per quam ex actu primo reducitur ad actum secundum: ergo cognitio requiritur ad actionem voluntatis: ergo in actione consistit amor, ad quem cognitio praerequitur. Hac etiam ratione optime assignatur ratio formalis amoris, cui primario, & in se competat esse exercitium libertatis, quia hoc exercitium in actione consistit: ergo ad hoc ut amor sit exercitium libertatis, in ipsa actione constitui debet, per quam voluntas constituatur amans, quae cum per se ipsam huc praestet effectum, nullo alio indiget termino, cui nullum superest munus, quod exerceat respectu libertatis, quae per actionem formaliter amans constituitur.

23 Neque in hac actione identificata cum ratione imaginis, & expressionis obiecti, in qua sita est intellectio adhuc intellectu praescindi potest ratio imaginis, à ratione actionis, quia ut modo dicebam, est quaedam imago vivo modo per modum captionis, & exercitij principij viventis, quae formalissimè dicit actionem. Secundo ratio ipsa imaginis, sicuti quilibet alia formalitas creaturae essentialiter per se ipsam dicit respectum ad principium effectuum per exigentiam dependentiae, cum qua connexionem habeat, seu per dependentiam actualem secum identificatam: sed haec ratio imaginis non potest dicere respectum per exigentiam dependentiae superadditam, cuius est incapax, quia illud, quod realiter per se dependet, non potest adhuc formaliter habere exigentiam dependentiae superadditam, non enim potest formaliter exigere id, quod realiter habere nequit: ergo talis ratio imaginis dicit respectum ad principium tanquam quid per se ipsum ab illo dependens: ergo inuoluit formaliter rationem dependentiae, & actionis. Confirmatur: In omnibus formalitatibus, quae dependent